

Sygn. akt III AUa 422/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSA Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2016 r. w Szczecinie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zwrot składek

na skutek apelacji płatnika składek

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 kwietnia 2015 r. sygn. akt VI U 679/14

oddala apelację.

SSA Beata Górską SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 422/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 3 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił płatnikowi składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. zwrotu nienależnie opłaconych składek z powodu niestwierdzenia nadpłaty.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł płatnik składek. Domagał się on zwrotu opłaconych składek za luty i marzec 2003 r. w kwocie 5140 zł, wskazując że wobec wygaśnięcia należności za te okresy wskutek przedawnienia, nie było podstaw do dokonania ich zapłaty, a zatem składki te zostały opłacone nienależnie i podlegają zwrotowi. Nadto podkreślił, że organ rentowy nie może z urzędu zaliczyć nienależnie opłaconych składek na poczet zaległych składek w sytuacji, gdy płatnik złoży wniosek o ich zwrot.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, a także zasądzenie na jego rzecz od płatnika składek kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W wykonaniu zarządzenia Sądu Okręgowego z 20 sierpnia 2014 r., organ rentowy dnia 15 września 2014 r. wydał decyzję odmawiającą zwrotu nadpłaconych składek za luty i marzec 2003 r. z powodu niestwierdzenia nadpłaty.

W odwołaniu od tej decyzji płatnik składek wniósł o jej zmianę i nakazanie organowi rentowemu zwrotu nadpłaconych składek za lipiec i październik 2013 r. w łącznej kwocie 5140 zł oraz za marzec 2003 r. w kwocie 1250,71 zł, z odsetkami od dnia złożenia wniosku przez płatnika.

Postanowieniem z 17 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy sprawy z odwołania (...) sp. z o.o. w W. przeciwko ZUS o sygn. VI U 923/14 oraz sygn. akt VI U 679/14 połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z 9 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania płatnika oraz zasądził od płatnika składek na rzecz organu rentowego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Płatnik składek złożył deklaracje korygujące za luty i marzec 2003 r. w dniu 28 kwietnia 2014 r. Organ rentowy nadpłatę w wysokości 1250,17 zł zaliczył na zaległość składkową z lutego 2002 r. Płatnik 15 maja 2014 r. uiszczył kwotę 5140 zł jako składki za lipiec i wrzesień 2013 r., a następnie 9 czerwca 2014 r. złożył wniosek o zwrot 5140 zł za luty i marzec 2003 r. W odwołaniu od decyzji z 15 września 2014 r. płatnik sprecyzował, że za luty i marzec 2013 r. domaga się zwrotu kwoty 1250,17 zł wraz z odsetkami.

Sąd Okręgowy na podstawie przepisów art. 24 ust. 6a – 6g ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. z 2013 r. Dz.U. nr 1440 ze zm.), uznał odwołania płatnika za nieuzasadnione.

W pierwszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że należności składkowe mają charakter publicznoprawny i nie stosuje się do nich zasad wynikających ze stosunków prywatnych opartych na kodeksie cywilnym, a przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Dlatego też żadne nienależnie zapłacone składki z określonego ważnego lub nieważnego stosunku ubezpieczenia nie nabywają charakteru świadczeń nienależnych zakładowi rentowemu w rozumieniu art. 410 k.c., a zatem odpowiedzialność cywilna organu rentowego nie mogła być przedmiotem rozważań w niniejszym procesie.

Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że o fakcie uznania składek za nienależnie opłacone decyduje rozliczenie konta płatnika przez pozwany organ rentowy, który zawiadamia płatnika o nienależnie opłaconych składkach i płatnik tylko wówczas może złożyć wniosek o zwrot tych składek. W niniejszej sprawie organ rentowy nie zawiadomił płatnika o nadpłacie, jednak to zdaniem Sądu Okręgowego nie było wystarczające do rozstrzygnięcia sporu.

W świetle zgromadzonych dowodów Sąd Okręgowy uznał, że nie było nadpłaty składek za luty i marzec 2003 r. Organ rentowy bowiem rozliczył konto płatnika zaliczając 1250,17 zł na poczet zaległości składkowej z 2002 r. Zdaniem Sądu I instancji nietrafne okazały się twierdzenia płatnika, który wskazywał, że organ rentowy nie mógł tego uczynić, gdyż dopiero wniosek o zwrot składek za 2003 r. został złożony 9 czerwca 2014 r. Nadto Sąd Okręgowy podkreślił, że postępowanie płatnika było niezrozumiałe z tego powodu, że w odwołaniu domagał się on zwrotu kwoty 5140 zł za luty i marzec 2003 r., mimo że kwota ta wpłacona została za lipiec i wrzesień 2013 r. W związku ze złożeniem odrębnego wniosku w tym zakresie, ostatecznie odwołującej spółce chodziło o zwrot kwoty 1250,17 zł za marzec 2003 r. ale było to niezasadne ze względu na brak nadpłaty w tym okresie. W ocenie Sądu orzekającego również kwestia przedawnienia składek nie występuje w sytuacji gdy płatnik dobrowolnie koryguje deklaracje składkowe sprzed 11 lat. To płatnik składek miał obowiązek kontrolować termin przedawnienia i nie uiszczać składek za okres przedawniony, a skoro deklaracja korygująca została złożona, to dało to organowi rentowemu prawo do jej rozliczenia za luty i marzec 2003 r.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się płatnik składek, który zaskarżył rozstrzygnięcie w całości, jednocześnie zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 59 § 1 ordynacji podatkowej w związku z art. 31 oraz art. 24 ust. 6a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i bezzasadne przyjęcie, że nie istniała należna płatnikowi składek nadpłata w kwocie 1250, 17 zł za marzec 2003 r. oraz błędne przyjęcie, że po rozliczeniu konta płatnika wskutek złożenia deklaracji korygujących w kwietniu 2014 r. za luty i marzec 2003 r. organ rentowy prawidłowo rozliczył konto płatnika zaliczając 1250,17 zł na poczet zaległości składkowej z marca 2002 r., podczas gdy należność składkowa za marzec 2002 r. była przedawniona, a więc wygasła i nie istniała.

Mając to na uwadze płatnik wniósł o zmianę wyroku poprzez nakazanie organowi rentowemu zwrotu na rzecz płatnika nienależnie opłaconych składek w kwocie 1250,17 zł za marzec 2003 r. wraz z oprocentowaniem w wysokości równej odsetkom za zwłokę pobieranym od zaległości podatkowych, od dnia złożenia wniosku przez płatnika. Ewentualnie domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Wniósł także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego za I i II instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja płatnika okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. IPKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

Zarzuty apelacyjne w żaden sposób nie mogły podważyć trafnego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego. Przede wszystkim sąd orzekający dążył do ustalenia wszelkich okoliczności spornych w sprawie, zgromadził wszystkie niezbędne dokumenty, w oparciu o które można było ocenić zasadność roszczenia dochodzonego przez płatnika składek.

Sąd Apelacyjny zgadza się ze stanowiskiem wyrażonym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie mamy do czynienia z nienależnym świadczeniem w rozumieniu kodeksu cywilnego. To ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych szczegółowo reguluje w sposób całkowity wszystkie kwestie związane z należnymi składkami. Z brzmienia art. 24 ust. 6a ustawy systemowej wyraźnie wynika, że nienależnie opłacone składki podlegają z urzędu zaliczeniu przez ZUS na poczet zaległych, bieżących bądź przyszłych zobowiązań składkowych. Na płatniku ciążyą wszystkie okoliczności związane z comiesięcznym prawidłowym określeniem wysokości składek. Cała inicjatywa w tym zakresie spoczywa na płatniku. Z kolei wniosek o zwrot składek za luty i marzec 2003 r. został złożony dopiero w 2014 r.

Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie. Przykładowo wskazać można wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2013 r., w sprawie o sygn. akt V CSK 63/12 (Lex 1293850), w którym wyrażono pogląd, że żadne nienależnie zapłacone składki z określonego lub nieważnego stosunku ubezpieczenia nie nabywają charakteru świadczeń nienależnych organowi rentowemu w rozumieniu art. 410 k.c. także dlatego, że wszelkie należności opłacone tytułem składek na ubezpieczenie społeczne podlegają na wniosek ich płatników zwrotowi w terminach określonych w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych. Problematyka zwrotu nienależnie opłaconych składek jest

uregulowana w art. 24 ust. 6a – 6h ustawy systemowej, zatem przepis art. 410 k.c. o nienależnym świadczeniu nie ma zastosowania do żądania zwrotu nienależnie pobranej składki na ubezpieczenie.

W dalszej kolejności należy zaś wskazać, że dla oceny, czy nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez organ rentowy na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku – na poczet przyszłych składek, bądź na wniosek płatnika zwróceniu, ma decydujące znaczenie data otrzymania przez organ rentowy imiennego raportu miesięcznego korygującego i deklaracji rozliczeniowej korygującej. Dopiero wtedy możliwe jest stwierdzenie, że składki zostały nienależnie opłacone i następuje uruchomienie procedury określonej w omawianym przepisie (por. wyrok Sądu apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt III AUa 269/10, Lex 785478).

Spór w przedmiotowej sprawie dotyczył ustalenia czy organ rentowy prawidłowo rozliczył konto płatnika zaliczając kwotę 1250,17 zł na poczet zaległości składkowej z 2002 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego należy wskazać, że jeżeli płatnik dokona wpłaty z tytułu składek w nieprawidłowej wysokości, na jego koncie w ZUS powstanie nadpłata lub niedopłata, którą organ rentowy może zaliczyć na poczet przyszłych zobowiązań. Płatnik składek może też starać się o jej zwrot, ale tylko wtedy, gdy na jego koncie nie ma zaległości w płatności za wcześniejsze i bieżące okresy. Organ rentowy dokonana przez płatnika wpłatę składek za dany miesiąc kalendarzowy rozlicza na podstawie deklaracji i raportów lub deklaracji korygującej i raportów korygujących. Po otrzymaniu informacji o nieprawidłowościach w opłacaniu składek, zwrot składek nadpłaconych może mieć miejsce tylko i wyłącznie na wniosek o zwrot, co wynika z treści art. 24 ust. 6a ustawy systemowej.

Stąd też rację ma organ rentowy, jak też Sąd Okręgowy, że nie nastąpiło przedawnienie. Deklaracja korygująca została złożona przez płatnika, a więc organ rentowy miał możliwość rozliczenia składki w wysokości 1250,17 zł za marzec 2003 r. na poczet zaległości składkowej. Zatem wniosek o zwrot żądanej przez płatnika kwoty był nieuzasadniony w sytuacji, gdy istniała zaległość składkowa z 2002 r., a nadpłata za marzec 2003 r. nie została w żaden sposób wykazana. Sąd Odwoławczy nie ma zatem wątpliwości, że działanie organu rentowego było prawidłowe i zgodne z przepisami prawa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

SSA Beata Górńska SSA Zofia Rybicka – Szkibieli SSA Barbara Bialecka